

розглядаючи питання скасованості судового рішення як критерію для настання відповідальності судді, ми притримуємося першого підходу, за якого для притягнення до відповідальності за ст. 375 КК не вимагається, щоб судові рішення, у завідомому постановленні якого підозрюється чи обвинувачується особа, було скасоване чи змінене судом вищого рівня. Як певні аргументи можна навести відсутність в обвинуваченого/засудженого належного захисту, у результаті чого він і не зможе належним чином реалізувати своє право на оскарження судового рішення, а також можливість примусу до таких осіб з тим, щоб не оскаржувати винесене судові рішення.

Таким чином, хочемо зазначити про певні зауваження та пропозиції, які, на нашу думку, повинні знайти більше детальне і чітке пояснення: 1) щодо «скасованості» судового рішення як підстави притягнення до кримінальної відповідальності за ст. 375 КК України; 2) відмежування зловживання суддівським розсудом, що існує у рамках закону, від суддівського свавілля як характеристики правопорушення, передбаченого ст. 375 КК України; 3) ознака складу злочину як «завідомість» та «формула вини» при вчиненні діяння, передбаченого зазначеною раніше статтею.

Абакіна-Пілявська Л. М.

доцент кафедри кримінального права
Національного університету «Одеська юридична академія»,
кандидат юридичних наук

ПРЕДМЕТ ВИКРАДЕННЯ ЯК ОЗНАКА ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ

Чинне вітчизняне кримінальне законодавство не закріплює поняття викрадення. Дане кримінально-правове явище розробляється на доктринальному рівні, характеризується при цьому я родове поняття, таке, що об'єднує загальними ознаками ряд складів злочинів проти власності.

Вважається, що під викраденням чужого майна слід розуміти скоєне з корисливою метою протиправне безплатне вилучення і (або) звернення чужого майна на користь винного або інших осіб, яке заподіяло збитки власнику чи іншому володільцеві цього майна.

До основних ознак викрадення відносяться:

— корислива мета, яка передбачає прагнення особи вчиненням злочинного діяння отримати вигоду майнового характеру для себе

або інших осіб. Наприклад, заволодіти якою-небудь річчю. Спонування (мотиви), як правило, також є корисливими;

- протиправність діяння, яке означає, що заволодіння чужим майном суперечить положенням законодавства і винний не має ні реального, ні передбачуваного права на майно, яке обертає на свою користь чи користь інших осіб;

- безплатність заволодіння предметом злочинного посягання, що означає вилучення (звернення) майна без відшкодування власнику (іншому володільцеві) еквіваленту вартості цього майна (грішми, іншим майном, особистою працею);

- вилучення і (або) звернення чужого майна на користь винного або інших осіб включає в себе реальний перехід майна із фондів власника (чи іншого володільця), що має своїм результатом зменшення вартості матеріальних цінностей, що складають ці фонди, причому всупереч волі власника чи іншого володільця), і надходження цього майна у фонди винного чи іншої особи, отримання останніми реального права розпоряджатися викраденим майном. При будь-якому розкраданні важливо, щоб власність була чужою, при цьому форма власності (приватна, комунальна, державна) значення для кваліфікації діяння як злочину практично не має;

- завдання збитків власнику чи іншому володільцеві майна, що передбачає пряме, реальне зменшення наявних майнових фондів власника або іншого володільця майна, потерпілого від викрадення. Інші матеріальні втрати, викликані викраденням, зокрема упущена вигода, не впливають на кваліфікацію діяння як злочину і не входять в суму, яка визначає розмір викраденого.

Із загального визначення викрадення слід виділити основні ознаки, які стосуються об'єкта і предмета злочину, його об'єктивної і суб'єктивної сторін, а також суб'єкта злочину, і дозволяють об'єднати в одну групу однорідні склади злочинів проти власності і відмежувати їх від суміжних складів, що має важливе значення для вірної кваліфікації вчинених злочинів.

Так, об'єкт викрадення такий самий, як і у всіх злочинів проти власності. Безпосереднім об'єктом злочину при викраденні є конкретні відносини власності, яким завдається або може бути заподіяна шкоди. Ці відносини постають у вигляді суб'єктивних прав по володінню, користуванню і розпорядженню майном, яке належить конкретним суб'єктам права власності. Саме цим суб'єктивним правам завдається шкода при вчиненні викрадення. Викрадене ж майно, з приводу якого існують такі відносини, збитків не зазнає.

Предметом викрадення може бути майно, що належить суб'єктам права власності на праві державної, приватної або комунальної форми власності. Разом з тим, слід згадати, що під майном у цивільному

праві розуміють як предмети матеріального світу, так майнові права і обов'язки. Однак у кримінальному законодавстві термін «майно» вживається звичайно у вузькому значенні — як предмети матеріального світу. Майнові права позначаються поняттям «право на майно» і розглядаються як самостійні предмети злочинних посягань.

Тим часом, у залежності від конструкції складів злочинів, посягання, які хоч об'єктивно і завдають шкоди інтересам власника, можуть бути віднесені не до злочинів проти власності, а до інших злочинів, оскільки, на думку законодавця, такими посяганнями на той чи інший предмет в першу чергу спричиняються збитки іншим суспільним відносинам, а не відносинам власності. Так, не визнаються за викрадення посягання на об'єкти права інтелектуальної власності. Не можуть бути, зокрема, предметом викрадення багатства природи в їхньому природному стані (земля, її надра, ліс, що не відділений від коріння, дичина в лісі, риба у воді). Ці предмети в їхньому природному стані не є майном. Тому порушення правил використання надрів може за певних умов утворювати господарський злочин або злочин проти довкілля.

Однак, незаконне обернення на свою користь плодів землі, які вирощені працею людини, а так само, які вже здобуті із їхнього природного стану із затратами праці і дістали грошову оцінку, слід вважати викраденням. Сюди належать: врожай з полів, плоди з саду або з городу, саджанці в розсаднику, лісопродукція на лісовій ділянці або лісосплаві, риба, яку вирощують у спеціально влаштованих чи пристосованих водоймах, дикі тварини і птахи, які знаходяться в розплідниках і вольєрах тощо.

Так само слід відрізнити об'єкти права інтелектуальної власності від матеріального носія, в якому дістав вираження твір або інший результат інтелектуальної праці (картина, книга, скульптура, кіноплівка, відеокасета і т ін.) Сутність права інтелектуальної власності полягає в нематеріальній природі її об'єктів як системи образів, понять, формул тощо, і належати це право може тільки авторам та їхнім законним спадкоємцям. Право власності на матеріальні носії, в яких виражений той чи інший твір, може належати обмеженому колу осіб, але уже не як право інтелектуальної власності, а в порядку звичайного майнового права, тому матеріальні носії результатів інтелектуальної праці можуть бути предметом викрадення.

Викрадення предметів, що знаходяться в могилі чи на могилі, а так само викрадення вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів до неї або вибухових речовин, викрадення радіоактивних матеріалів або наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, а також викрадення обладнання, яке призначене для виготовлення наркотичних засобів і психотропних речовин,

через специфіку предмета злочину віднесені до злочинів проти громадської безпеки, громадського порядку і здоров'я населення. Проте викрадення складових частин або окремих деталей вогнепальної зброї з наступним виготовленням придатної для стрільання зброї слід кваліфікувати в залежності від способу викрадення за статтями про злочин проти власності і за статтею, що передбачає відповідальність за незаконне виготовлення зброї.

За статтями про злочин проти власності настає відповідальність за викрадення мисливської (гладкоствольної) рушниці, бойових припасів до неї, пневматичних рушниць, сигнальних, стартових і газових пістолетів, ракетниць, вибухових пакетів та інших піротехнічних і освітлювальних засобів.

У деяких випадках предметом викрадення можуть бути і документи, що мають виражену в них матеріальну цінність і являють собою певний еквівалент вартості і обмінну цінність (цінні папери, що мають номінальну вартість, за якою їх реалізують, білети грошово-речової лотереї, поштові марки, транспортні білети, талони на паливно-мастильні матеріали).

В той же час протиправне заволодіння документами, які самі по собі не мають конкретної цінності, але надають право на одержання майна (накладні, квитанції, товарні чеки і т ін.), треба розглядати як готування до викрадення, оскільки документ у цих випадках є не предметом викрадення, а засобом для заволодіння майном.

Отже, предмет викрадення, його визначення та встановлення його правової природи, є важливою передумовою правомірної кримінально-правової кваліфікації, важливим аспектом дотримання принципу законності та, відповідно, верховенства права при притягненні винної особи до кримінальної відповідальності за вчинене суспільно небезпечне діяння.